

Kehitysvammaiselle henkilölle suunnattu päihdepalvelupolku

1

Diakonissalaitoksen Päihdetyömalli kehitysvammaisille henkilöille -hanke (STEA 2023 - 2025) kokosi työpajatyöskentelyyn Helsingin kaupungin ja Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen vammaispalveluiden ja päihdepalveluiden ammattilaiset sekä palveluntuottajien edustajia. Yhteiskehittäminen mahdollisti monialaisen yhteistyön, jossa asiakastyön ammattilaiset eri yksiköistä toivat näkemyksensä, kokemuksensa ja asiantuntijuutensa päihdehoitoprosessin kehittämiseen. Työpajojen keskeinen lopputulos oli palvelumuotoilun menetelmiä hyödyntäen luotu selkeä ja käytännönläheinen kehitysvammaisen henkilön päihdepalvelupolku hyvinvointialueille. Palvelupolku kuvaa asiakkaan toimijuuden sekä auttaa eri toimijoita hahmottamaan roolinsa ja vastuunsa kehitysvammaisten asiakkaiden päihdehoidossa.

Kehitysvammaisen henkilön päihdepalvelupolun yleismallia voidaan käyttää apuna hyvinvointialueilla, kun kehitetään päihdepalveluja kehitysvammaisille henkilöille ja muille erityisryhmille. Malli tukee työntekijöitä ja muita toimijoita, jotka tekevät työtä palveluiden kehittämisen parissa.

Kehitysvammaiselle henkilölle suunnattu päihdepalvelupolku

2

1

Avunpyyntö – yhteydenotto päihdepalveluun

Asiakas

Asiakas ilmaisee haluavansa aloittaa päihdehoidon. Asiakkaalla on valmius hoitoon. Asiakas perehtyy päihdepalvelupolkuun ja mahdollisiin infomateriaaleihin yhdessä ohjaajan kanssa.

Vammaispalvelut

Tukee asiakasta päätöksen teossa. Asumispalveluiden ohjaaja ottaa yhteyttä alueen päihdepalveluihin. Samalla tiedotettava vammaissosiaalityötä asiakkaan todennäköisesti, tarvitsemasta lisätuesta päihdehoitoprosessin aikana.

Päihdepalvelut

Hyvinvointialueen prosessin mukainen hakeutuminen päihdepalveluihin.

2

Päihdeklinikan ensikäynti – palvelutarpeen arviointi

Asiakas

Asiakas voi ottaa ohjaajan mukaan ensikäynnille. Ohjaajan mukanaolo voi olla asiakkaalle hyödyllistä. Ohjaajan mukaan ottaminen ensikäynnille on kuitenkin aina asiakkaan päätettävissä.

Vammaispalvelut

Ohjaaja osallistuu palvelutarpeen arviointiin asiakkaan suostumuksella. Asiakasta kannustetaan ottamaan ohjaaja mukaan. Ohjaaja tukee asiakasta tapaamisen aikana. (Tuki kommunikaatioon ja vuorovaikutukseen, fyysinen tuki, henkinen tuki).

Päihdepalvelut

Aloittaa alueen prosessin mukaisen palvelutarpeen arvioinnin. Päihdehoitosuunnitelman valmistelu. Suunnittelee ja koordinoi arjessa tapahtuvaa asiakkaan tukea ja ohjausta hyödyntäen menetelmäopasta.

3

Seuraavan käynnin odotus – kotitehtävätyöskentely

Asiakas

Asiakas saa kotiinsa päihdeettömyyttä tukevia tehtäviä päihdeklinalta. Tehtävät voivat olla esimerkiksi kodin siivous, kaupassakäynnin harjoittelua, ulkoilua ja päihdeettömän toiminnan lisääminen arkeen.

Vammaispalvelut

Ohjaaja tukee asiakasta suunnitelman mukaisesti tehtävien teossa ja päihdeettömän elämän ylläpitämisessä. Kartoittaa asiakkaan kanssa päihdehoidon kannalta merkitykselliset verkostot, palvelut ja terapiat.

Päihdepalvelut

Konsultointi tarvittaessa. Asiakkaan päihdehoitosuunnitelman valmistelu.

Kehitysvammaiselle henkilölle suunnattu päihdepalvelupolku

3

4

Päihdeklinikan verkostopalaveri

Asiakas

Osallistuu verkostopalaveriin päihdehoidon kannalta tärkeiden henkilöiden kanssa (ohjaaja, avustaja, tukihenkilö, läheiset).

Vammaispalvelut

Koordinoi asiakkaan verkostot osallistumaan verkostopalaveriin. On mukana palaverissa ja tukee asiakasta (kommunikaatio, fyysinen tuki, henkinen tuki). Tiedottaa verkostopalaverissa sovitut asiat asumispalveluiden muulle henkilöstölle yhdessä asiakkaan kanssa.

Päihdepalvelut

Palvelutarpeen arvioinnin jälkeen suunnitellaan yhteistyössä, miten asiakkaan päihdetyö jatkuu ja mitkä tahot ovat mukana päihdetyöprosessissa. Käydään läpi asiakkaan päihdehoitosuunnitelma. Sovitaan päihdetyön kotikäyntiaika.

5

Päihdetyön kotikäynti

Asiakas

On mukana päihdetyön kotikäynnillä ohjaajien tukemana.

Vammaispalvelut

Koordinoi asiakkaan verkostot osallistumaan verkostopalaveriin. On mukana palaverissa ja tukee asiakasta (kommunikaatio, fyysinen tuki, henkinen tuki). Tiedottaa verkostopalaverissa sovitut asiat asiakkaan kanssa asumispalveluiden henkilöstölle.

Päihdepalvelut

Käy läpi asiakkaan päihdehoitosuunnitelman henkilöstön ja asiakkaan kanssa. Antaa konkreettisia ohjeita miten henkilöstö voi tukea asiakasta arjessa. Antaa tukea henkilöstölle päihdetyöhön liittyvissä kysymyksissä.

6

Suunnitelman mukainen päihdehoitotyö

Asiakas

Asiakas osallistuu päihdehoidon tapaamisiin suunnitelman mukaisesti. Alkuvaiheessa tapaamiset toteutetaan tiiviimmin. Tilanteen salliessa, tapaamis-kertojen väliä pidennetään. Asiakas toimii hoitosuunnitelman mukaisesti arjessaan ohjaajien tukemana.

Vammaispalvelut

Suunnitelman mukainen arjen tuki. Ohjaaja huolehtii seuraavan tapaamis-kerran käytännönasiat ja on mukana tapaamisissa. Ohjaaja on asiakkaan tukena siinä, että tapaamisella käsitellyt asiat siirtyvät ja toteutuvat asiakkaan arjessa. Ohjaajat auttavat asiakasta kotitehtävien teossa.

Päihdepalvelut

Toteuttaa hoitosuunnitelman mukaista päihdetyötä hyödyntäen menetelmäopasta. Arvioi säännöllisesti asiakkaan tavoitteiden toteutumista, palveluiden toimivuutta, tarvetta jatkaa asiakkaan päihdehoitoa sekä jälkikuntoutuksen tarvetta.

Kehitysvammaiselle henkilölle suunnattu päihdepalvelupolku

4

7

Päihdeklinikan verkostopalaveri

Asiakas

Osallistuu verkostopalaveriin päihdehoidon kannalta tärkeiden henkilöiden kanssa (ohjaaja, avustaja, tukihenkilö, läheiset)

Vammaispalvelut

Koordinoi asiakkaan verkostot osallistumaan verkostopalaveriin. On mukana palaverissa ja tukee asiakasta (kommunikaatio, fyysinen- ja henkinen tuki).
Tiedottaa verkostopalaverissa sovitut asiat asiakkaan kanssa asumispalveluiden henkilöstölle.

Päihdepalvelut

Suunnitellaan yhdessä, miten asiakkaan päihteettömyyttä tuetaan päihdehoidon jälkeen. Asiakas voidaan ohjata päihteettömyyttä tukevien palvelujen, esimerkiksi kolmannen sektorin tai työllistymistä edistävien palvelujen piiriin.
Arvioidaan jälkikuntoutuksen tarve.

8

Päihdehoidon päätyttyä

Asiakas

Asiakas toimii jatkosuunnitelman mukaisesti arjessaan ohjaajien tukemana. Mikäli asiakkaalle nousee huoli omasta päihteiden käytöstään, voi hän kertoa siitä ohjaajalle tai olla suoraan yhteydessä tuttuun päihdetyöntekijään.

Vammaispalvelut

Jatkosuunnitelman mukainen arjen tuki ja ohjaus. Ohjaaja voi olla tarvittaessa yhteydessä tuttuun päihdetyöntekijään.

Päihdepalvelut

Konsultointi tarvittaessa.
Valmius uuden hoitoprosessin käynnistämiseen tarvittaessa.

**Kehitysvammaisen henkilön päihdepalvelupolun
menestykseks ja vaikuttava läpikulku
vaatii vammaispalveluiden ja päihdepalveluiden henkilöstön
suunnitelmallista yhteistyötä asiakkaan rinnalla kulkijoina.**

